

Mälik Deşti-Gypjak barada

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Mälik Deşti-Gypjak barada MÄLIK DEŞTI-GYPJAK BARADA

(Gypjak sährasynyň şalary)

Tatar taýpalary san boýunça örän köpdür. Olar arassa suwly, gözel howaly Deşti-gypjakda ýaşaýarlar. Goýun, sygyr ýaly mallaryň eýeleridi. Deşti-gypjak sährasynyň kybla tarapy Hazar deňzi we Baýtas deňzidir. Ýagny Gara deňizdir. Ol iki deňziň arasynda çerkez we gürji taýpalary bardyr. Gündogar tarapy Horezm, Otrar, Sefnak ýurtlary, Türküstan, Hytaý, Çine barynça demirgazyk tarapy baýyrlardyr, çöllükdir, derýalardyr. Günübat tarapy Ors, Bulgar, Osman ýurtlary. Ilki wagtda bir syýahatçylyk kerwen Horezmden çykyp arabalar bilen üç aýda Kryma gellerlerdi. Aslynda hiç haçan haryt getirmezlerdi. Çünki otluk we suwly ýerlerde ol taýpadan ol taýpa göçüp-gonup ýörerlerdi.

Soňra Teýmirleň ol ýurtlary haraba edip, kimsini öldürüp, kimsini gyryp çykdy. Deşti-gypjakda köp halk göçüp-gonup ýörensoňlar gara öýlerde oturarlardy. Ajdarsaraý, Yrmak, Serajuk, Hajy, Terhan, Azak, Krym, Kufe, Aždarhan atly şäherler bina edildi.

Tataryň ilkinji bolan patyşasy mälim däldir. Emma Çingiz handan soňra patyşalaryň iň uylary Mätbuta şasydyr. Çingizden Deşte ilki höküm eden Bujihandyr. Soň ol aradan çykdy ogullarynyň arasynda jedel bolup, ahyr hanlyk ogly Bereket hana galdy. Ol Allatagala uýup, musulman boldy. Tatar taýpasynyň yslama gelmesini buýurdy. Saraý atly şäheri saldyrdy. Ol şäheri paýtagt edindi. Ulamalara we sap ýürekli adamlara mähir-mylaýymlyk görkezip, her tarapdan ulamalar saraýa gelip, jem boldular. Saraý şäheri uly Derýanyň kenarynda ýerleşip, şäheri kanallar bölýär. Syýasatçy alymlar bir pikire gelip, kanaldan uly Derýa bolmaz, Rusdan gelip, Hazara döküler. Häzirki tatar hanlarynyň ata-babalary bulardandyr. Soňy. Taryhy makalalar